

A MAGYAR TÖRTÉNELEM POZITÍVNAK ÉS NEGATÍVNAK VÉLT ESEMÉNYEI, KORSZAKAI 7. ÉS 11. ÉVFOLYAMOS TANULÓK VÁLASZAIBAN

Kinyó László
SZTE, BTK, Pedagógia szak

Kulcsszavak: történelmi események megítélése, tartalomelemzés, narratív szemléletmód

A szociális reprezentáció narratív szemléletmódját képviselő kutatók (1) egy adott kultúra hagyományaira és történelmére vonatkozó ismereteket a néphistóriai, nemzeti elbeszélések áthagyományozásából eredeztetik, valamint (2) figyelembe veszik azt a lehetőséget, hogy egyes történelmi események jelentőségét különböző társadalmi csoportok vagy különböző életkorú személyek eltérően ítélik meg. Ez a kiindulópont a történelem tanítása és tanulása szempontjából két fontos kérdést is felvet. Különböző életkorokban az oktatás mennyiben járul hozzá a sorsfordító események elsajátításához? Mivel magyarázható az események jelentőségének esetleges átrendeződése?

A narratív készség fejlődését felmérő kutatás előzményeként a különböző életkorú tanulók történelmi gondolkodásmódjai egyes jellegzetességeinek feltárására, a diákok történelmi eseményekkel kapcsolatos nézeteinek elemzésére vállalkoztunk. A következőket vizsgáltuk: (1) a tanulók történelmükből mit tartanak leginkább pozitívnak és negatívnak, (2) miért; (3) a válaszokban és indoklásokban kimutatható-e különbség életkorok szerint; (4) van-e összefüggés a narratív készség fejlettsége és aközött, hogy a kérdőívben a tanulók nem jelölték meg eseményt (hiányzó adat), alapvetően hibás választ adtak (pozitív helyett negatív történelmi eseményt választottak), vagy a kérdéshez illeszkedő megfelelő választ adtak.

A 2005 decemberében lezajlott nagymintás felmérésben 7. (N=414) és 11. (N=428) évfolyamos tanulók vettek részt. A kérdőív felvételére a narratív készség fejlettségét vizsgáló teszt kitöltése előtt került sor, elemei a *László János* és *mtsai* által 2001-ben végzett vizsgálat kérdésstruktúráján alapultak. A tanulók nyílt kérdésekre adott válaszainak értékelésekor az esemény- és érvelési kategóriákat a tartalomelemzés módszerével határoztuk meg. A kategóriaváltozók közötti összefüggéseket kontingencia-táblázatok segítségével értelmeztük, a mintákat homogenitás-vizsgálattal hasonlítottuk össze, a változók közötti összefüggéseket keresztábra-elemzéssel tártuk fel.

Az eredmények szignifikáns különbséget jeleznek a két évfolyam között mind a pozitívnak, mind a negatívnak ítélt eseményekben, és hasonlóképpen szignifikánsak a különbségek az érvelési kategóriákban. Kimutatható az összefüggés a teszteredmény-kategóriák és a kérdőívben azonosított három választípus között is: a magasabb teszteredmény-kategóriába tartozó tanulók nagyobb arányban adnak a kérdőív kérdéseire illeszkedő megfelelő választ. A két évfolyam eltérő gondolkodásmódját mutatja, hogy a 11. évfolyamos tanulók esetében az általános iskolások érvelési kategóriái szűknek bizonyultak, ezért újabbak bevezetésére is szükség volt: a pozitív eseményekhez tartozó érvelésekben megjelenik például a dicső múltat hangsúlyozó; a negatív érvelésekben pedig a helytelen döntéseket előtrébe helyező kategória.

Vizsgálatunk eredményei és a szakirodalom is alátámasztják, hogy a narratív szemléletmód alkalmazása a pedagógiai kutatásokban új összefüggések feltárásához vezethet.